

Emotienetwerken – mindmappen

De werkvorm ‘emotienetwerken’ op papier: mindmappen

Nodig:

- Een erfgoedkwestie
- Grote vellen papier, bijvoorbeeld van een flip-over
- Dikke stiften in verschillende kleuren
- Plakband of magneten om de vellen op te hangen

Vorbereiding voor de docent

1. Kies een erfgoedkwestie (zie tool 7). Het moet een kwestie zijn die de leerlingen iets zegt, iets wat dichtbij hen ligt of kan liggen. Iets waar ze misschien al iets over weten.
Een erfgoedkwestie heeft vaak de vorm van een kranten- of blogartikel met een foto. Vat het artikel samen en maak van foto + artikel een bruikbaar ‘object’, niet groter dan 1 A4. Als er reacties bij het artikel staan, neem die dan mee.
Optie 1: alle groepjes werken met dezelfde kwestie, kopieer de kwestie dan zo vaak als er groepjes zijn
Optie 2: elk groepje werkt met een andere kwestie.
2. Verdeel de klas in groepen van plm 5-6 leerlingen.
3. Zet de tafels in groepen zodat de leerlingen er omheen kunnen staan of zitten.
4. Elke groep heeft een groot vel papier met de kwestie in het midden geplakt.

Introductie, eventueel met PowerPoint

Bij het mindmappen moeten leerlingen emoties onder woorden brengen. Het kan goed zijn om van tevoren te praten over woorden om dat te doen. Dit kun je doen met de PowerPoint die hoort bij het emotienetwerken in de ruimte. Bij het mindmappen op papier hoef je geen emoji te gebruiken, maar je kunt deze wel gebruiken als kapstok bij je bespreking.

Laat de leerlingen kennismaken met de 5 emoties door dia 2 te tonen van de PowerPoint. Bespreek de emoties met hen. Leg uit dat elke emotie/emoji heel sterk kan voelen/zijn maar ook veel minder sterk. Bijvoorbeeld de boos-emoji kan enorme woede uitdrukken, maar ook betekenen dat je je ergert. De verdriet-emoji kan groot verdriet en tranen uitdrukken, maar ook een beetje droevig zijn. Neem de tijd om de beelden en de gevoelens met de leerlingen te verkennen.

Schrijf zoveel mogelijk emotie-woorden op het bord. Maak eventueel een woordspin met het woord ‘emotie’ in het midden en laat de leerlingen eerst zelf woorden geven. Vul deze aan met nog meer woorden.

Tips:

- Zorg dat jullie praten over *emoties/gevoelens* en niet over *meningen*. Een mening zit in eerste instantie in je hoofd, een gevoel zit meer in, bijvoorbeeld, je buik of je hart. Je kunt dit ook vragen aan de leerlingen: waar voel je dat?
- Zorg dat je hierbij een veilige sfeer scheidt zodat het praten over emoties zo gewoon mogelijk voelt. Je kunt bijvoorbeeld vragen: wanneer voel je je boos/blij/verdrietig/verbaasd? Hoe voelt dat dan? Waar (in je lichaam) voel je dat? Wat voor woorden kun je daar allemaal voor gebruiken? Hoe kijk je daarbij? Een veilige sfeer kun je scheppen door een aantal afspraken te maken, die je vervolgens ook goed bewaakt. Bijvoorbeeld: We laten elkaar uitpraten. We lachen

Emotienetwerken – mindmappen

niet om elkaar. Elke emotie is oké. We begrijpen dat verschillende mensen verschillende gedachten en gevoelens hebben. Zie ook tool 3.

Verloop van de les

1. Elk groepje bekijkt en leest hun erfgoedkwestie. Zij praten en discussiëren er niet over. Nadat een leerling de kwestie heeft bekeken, schrijft hij of zij direct wat hij of zij voelt, ergens op het vel papier in een kleur naar keuze.
2. Als iedereen dit heeft gedaan, kunnen de leerlingen hier samen over praten. Ze vertellen wat ze hebben opgeschreven en waarom. Hier kunnen nieuwe inzichten en gevoelens uit ontstaan, die mogen ook worden opgeschreven.
3. Als dit is gedaan, stelt de docent de vraag: voor wie (buiten de klas dus) is dit belangrijk? Wie hebben hier belangen bij? Voorbeelden van belanghebbenden zijn: projectontwikkelaars, omwonenden, mensen van de historische vereniging, toeristen, ambtenaren van bv financiën, mensen van het plaatselijke museum, nabestaanden, huidige en toekomstige gebruikers...
4. De leerlingen denken hierover na en schrijven op het grote vel papier wie belanghebbenden (kunnen) zijn en wat die willen of voelen (volgens de leerlingen). Hiermee moeten ze zich inleven in de belangen en eventueel emoties van andere mensen.
5. Als iedereen klaar is met schrijven en praten, presenteren de groepjes één voor één hun grote vel papier. Ze hangen het vel op voor de klas, beschrijven hun erfgoedkwestie (als iedereen een andere kwestie heeft; indien iedereen dezelfde kwestie heeft, is het toch goed om elk groepje te laten vertellen wat de kwestie *volgens hen* inhoudt) en vertelt daarna wat ze er omheen hebben geschreven. Hun eigen emoties en die van de belanghebbenden.
6. De klas mag vragen stellen, de klas mag ook opmerkingen maken of zelfs een (respectvolle) discussie of dialoog beginnen. Hierdoor krijgt de erfgoedkwestie van het groepje weer extra diepte.
7. Begeleid deze gesprekken. Houd constant in de gaten dat er geen overeenstemming bereikt hoeft te worden. Het doel van de oefening is, om (binnen grenzen van respect) alles te kunnen zeggen en alles te horen en uiteindelijk te begrijpen dat er veel meningen, gevoelens en belangen spelen rond deze kwestie. Laat leerlingen die er anders over denken dan anderen en die dat uiten, voelen dat dat oké is.

Afsluiting

Vraag aan de leerlingen hoe ze het ervaren hebben. Als het goed is, is het gesprek voor een groot deel al gevoerd tijdens de presentaties. In de afsluiting stuur je aan op de conclusie dat rond een erfgoedkwestie verschillende emoties mogelijk zijn. Die emoties kunnen veranderen onder invloed van meer kennis, door te luisteren naar anderen. Het is niet nodig dat leerlingen iets belangrijk gaan vinden omdat het voor andere mensen belangrijk is. Het is wel nodig dat leerlingen open leren staan voor de emoties/gevoelens van anderen rond bepaalde objecten/gebouwen/tradities.